

VLAAMSE OVERHEID

Omgeving

[C – 2020/41649]

5 MEI 2020. — Ministerieel besluit tot vaststelling van het gebied 'Welle- en Kapellemeersen' in de landschapsatlas

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 4.1.1, 1°;

Gelet op het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 4.1.6;

Gelet op het ministerieel besluit van 17 juli 2015 tot vaststelling van de inventarismethodologie voor de landschapsatlas;

Gelet op de bezwaren ingediend tijdens het openbaar onderzoek dat gehouden is van 26 februari tot en met 27 april 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in het beveiligd digitaal bestand van dezelfde datum als dit besluit onder de documentnaam '2019-V18_behandelingadviezenbezwaren';

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed van 13 juni 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in het beveiligd digitaal bestand van dezelfde datum als dit besluit onder de documentnaam '2019-V18_behandelingadviezenbezwaren';

Overwegende dat de onroerende goederen die worden opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas erfgoedwaarde bezitten en voldoende goed bewaard zijn;

Overwegende dat de onroerende goederen die worden opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas integraal deel uitmaken van het gebied 'Welle- en Kapellemeersen' waarvan de waarde als volgt gemotiveerd kan worden:

Archeologische waarde: Op de drogere gronden langs de Dendervallei en op de steilrand zijn bewoningssporen van de steentijd tot de middeleeuwen aangetroffen. De archeologische vondsten getuigen van de aantrekkingskracht die de rivier en het toenmalig landschap met de vele gradaties hier uitoefenden op de mens in het verleden. De hoger gelegen gronden waren uitermate geschikt voor bewoning en landbouw wat zich vertaalde in de middeleeuwse en latere dorpsontwikkeling langs de steilrand.

Esthetische waarde: Het landschap bestaat uit een aaneenschakeling van hooiweiden, ondergelopen elzenbroeken, populierenaanplantingen en verschillende vijvers. De afwisseling in vegetatie zorgt voor een halfopen landschap met hoge belevingswaarde. Het grotendeels bouwvrij zijn en de verschillende onverharde wegen benadrukken het landelijk karakter van dit gebied en dragen bij tot de herkenbaarheid. Het hoogteverschil tussen de lagergelegen vallei en de steilrand levert bij de Dender unieke zichten op de hoger gelegen dorpskernen en akkerlanden die de vallei flankeren. Waar de Dender zijn natuurlijke loop heeft behouden, slingert de rivier tussen graslanden en populieraanplanten. Van bij de Sint-Amanduskapel zijn er zichten op de meanderende Dender en de meersen die refereren aan de historische context.

Historische waarde: De Welle- en Kapellemeersen zijn historische vloeimeersen die werden ingericht op de beide oevers van de Dender en dankzij winterse overstromingen hoge grasopbrengsten voortbrachten. De talrijke percelen historisch permanent grasland, de meerstoponiemen en het slotennetwerk vormen relictten van het landgebruik in het verleden. Verschillende vijvers in de meersen herinneren aan lokale economische activiteiten zoals vlasroten en turfwinning. Een aantal bomkraters uit de Tweede Wereldoorlog zijn eveneens nog zichtbaar als vijver. De dorpen en dorpsakkers liggen op de hogere gronden en de steilrand en refereren aan de historische context die vandaag nog herkenbaar is. Verschillende nog onverharde wegen zijn oude loswegen die de meersen toegankelijk maken vanuit de omliggende dorpen. De Sint-Amanduskapel gaat terug tot de 14de eeuw en vormt sindsdien met de gelijknamige geneeskragtige bron een belangrijk bedevaartsoord in de streek.

De Dender is sinds de 13de eeuw een belangrijke handels- en transportlijn en werd herhaaldelijk rechtgetrokken en uiteindelijk volledig gekanaliseerd in functie van een betere bevaarbaarheid. De rivier was bepalend voor het ontstaan van dorpen erlangs en de ontwikkeling van de economie in de Denderstreek.

Industrieel-archeologische waarde: De Dender speelde een belangrijke rol in de economische ontwikkeling van de Denderstreek. Het huidig uitzicht van de rivier is het resultaat van het herhaaldelijk rechttrekken en kanaliseren in het verleden om de bevaarbaarheid te optimaliseren. Het slotennetwerk in de meersen getuigt van de pogingen om dit gebied in het verleden te ontwateren en in cultuur te brengen. Verschillende kleine plassen in de meersen zijn relictten van lokale economische activiteiten zoals vlasroten en turfwinning. De grote vijvers getuigen van zandwinning in de 19de en 20ste eeuw. De populierenbosjes in de vallei illustreren het belang van de Denderstreek voor de luciferindustrie tijdens de 19de en 20ste eeuw.

Ruimtelijk-structurerende waarde: De gekanaliseerde Dender loopt centraal door het gebied en scheidt de Welle- en Kapellemeersen van elkaar. Het kanaaltracé geleidt de blik van op het jaagpad en werkt als duidelijke visuele grens sterk structurerend in het landschap. De riviervallei met de erosiewal en de steilrand zijn bepalend geweest voor de dorpsontwikkeling en de uitbouw van het wegennet langs de valleirand. Het beperkt aantal doorsteken tussen de beide oevers versterkt de impact van de rivier als belangrijke landschapsvormende factor. De landschappelijke structuur is in dit landschap grotendeels ongewijzigd gebleven. Het gaat hierbij over de structuren van wegen en percelen, de beekvallei en het daarbij horende landgebruik van weilanden en natte bossen en de weilanden en akkers op de hogere gronden.

Volkskundige waarde: De middeleeuwse Sint-Amanduskapel kent een lange traditie als bedevaartsoord in de Denderstreek. Aan de gelijknamige bron, 'het Sint-Amandsputteken', worden helende krachten toegeschreven zoals ook het opschrift op de kapel vermeldt. De kleine kapel is ingeplant op de valleirand en kijkt uit over de weilanden van de Kapellemeers waar tot 1930 in september de 'Koekengrabbeling', de bedeling van het Sint-Amandusbrood, plaatsvond. Volgens de traditie werd het heiligenbeeld in een processie van de kapel naar de hoofdkerk gebracht en in de Dender ondergedompeld. Jaarlijks gaan in de kapel een viering en broodbedeling door ter herinnering aan deze traditie.

Wetenschappelijke waarde: De Welle- en Kapellemeersen vormen een van de laatste natuurlijke overstromingsgebieden in de Dendervallei. Dit gebied omvat het enige vochtige elzenbroekbos tussen Ninove en Dendermonde als resultaat van een verruiging van de historische meersen. De geïsoleerde ligging zorgt voor een hoge gaafheid en creëert een rijk habitat voor zeldzame watergebonden fauna en flora zoals unieke plantenassociaties van het zeggenverbond,

Besluit :

Artikel 1. De onroerende goederen opgenomen in het beveiligd digitaal bestand onder de naam '2019-V18_artikel1' worden opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas, vermeld in artikel 4.1.1, 1°, van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.

Art. 2. De vastgestelde landschapsatlas is in de vorm van een gegeorefereerde GIS-laag beschikbaar op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Brussel, 5 mei 2020.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,
M. DIEPENDAELE